

Op deze plek kunnen lezers hun mening geven over actuele onderwerpen of reageren op in Veeteelt verschenen artikelen.
Zelf een bijdrage leveren? Schrijf de redactie van Veeteelt of e-mail: veeteelt@crv4all.com.

Kees van Velzen, fokkerijanalist

Kans op honderdtonners bij nazaten van Etazon Laurel en Etazon Labelle het grootst

Levensduurtoppers nader bekeken

Het recent verschenen CRV-jaarverslag 'Koeien en bedrijven in cijfers' is voor liefhebbers een interessante bron van informatie. Terecht is er nu meer aandacht geschonken aan levensproducties en duurzaamheid. Op dit gebied mag Nederland zich met gepaste trots als wereldleidend fokkerijland beschouwen. Bij de vaders van de honderdtonners is het geen verrassing dat Sunny Boy met 1784 dochters bovenaan staat.

Op deze prestatie wordt vaak gereageerd met de opmerking dat door het enorme aantal dochters in zijn fokwaarde (218.000) het ook te verwachten was dat Sunny Boy de ranglijst met honderdtonners zou aanvoeren. Daarom is het interessant om een ranking te maken door per duizend fokstierdochters het aantal honderdtonners te berekenen. Bij veel benutte vaders met minimaal 10.000 dochters ziet deze promillering er vervolgens uit zoals in tabel 1.

Tabel 1 – Stieren met meer dan 10.000 dochters waarvan een hoog promillage de grens van 100.000 kg melk passeerde

stier	aantal dochters (x 1000)	aantal honderdtonners	honderdtonners/1000 dochters
Laurel	11	176	16
Labelle	32	442	14
Addison	17	203	12
Ronald	20	227	11
Tops	103	1131	11
Novalis	13	143	11
Marconi	41	445	11
Aldo	15	141	9
Celsius	65	581	9
Z. Royal	20	166	8
Sunny Boy	218	1784	8
Luxemburg	16	128	8
Lexus	11	89	8

Een opmerking is dat van de stieren Very, Superstar en Triple Threat het aantal dochters in hun fokwaarden onbekend is en daarom niet meegenomen is in de tabel. Met name Very en Superstar zouden zeer hoog geëindigd zijn.

Addison nog niet aan de top

Het Nederlands gemiddelde schommelt tussen de een en twee honderdtonners per duizend fokstierdochters. Een promillage van 8 is daarom uitstekend. In de categorie 5000 tot 10.000 dochters – deze staan niet in de tabel – mogen ook

Blackstar (12), Marlin (11), Rudolph (11) en Delta Koeman (10) genoemd worden. Uit de tabel blijkt dat Laurel en Labelle de echte duurzaamheidskanonnen zijn. Maar de nummers drie en vier, Addison en Ronald, voegden afgelopen jaren nog elk forse aantallen honderdtonners (Addison 92, Ronald 80) aan hun totaal toe. De verwachting is dat hun promillages nog verder zullen stijgen.

De familiebanden in de top zijn opvallend. Laurel, Marconi en Koeman zijn alle drie zonen van Blackstar. Zandburger Royal is een zoon van Sunny Boy, terwijl Labelle, Lexus en Koeman via hun moeder Bell Stream zelfs halfbroers zijn. In de middenmoot van deze ranglijst zijn er ook goede vererfers met promillages van 4 tot 7. Lava (7), Bernard (7) en Lord Lily (7) krijgen er komende jaren vast nog honderdtonners bij en zullen gaan stijgen. Min of meer vaststaande cijfers zijn er voor F16 (6), Starbuck (6), Graton

Tabel 2 – Drie groepen stieren met verschillende promillages aan honderdtonners en enkele van hun fokwaarden

groep	promille 100 tonners	hoogtemaat uiers	benen	vruchtbaarheid	laatrijpheid	verandering celgetal 1e → 3e lijst		
hoog	12	100	100	101	102	103	+2,5	
midden	4,4	98	95	99	102	100	98	+1,0
laag	0,6	101	96	97	100	97	97	-1,6

Voorbeeld van een honderdtonner van Laurel: Geertje 375 van familie Hamming uit Almelo

(6), Cash (5), Esquimau (5), Jabot (4), Constantijn (4) en Carousel Amos (4).

Onder aan de ranglijst met minimaal 5000 fokwaardedochters vinden we de teleurstellingen. Inspiration (2), Ned Boy (2), Mascot (2), Luke (2), Marker (1), Southwind (0,9), Scotty (0,8), Boudewijn (0,9), Tornado (0,5) en Prima (0,3). Ook hier zijn duidelijke verwantschapsbanden te zien. Ned Boy is de vader van Mascot en hij duikt ook op in de bloedvoering van Marker en Luke. Southwind en zijn zoon Tornado blinken evenmin uit. Ook de Valiantzonen Scotty, Inspiration en Prima bleken niet succesvol.

Verandering in celgetal

Wellicht belangrijker dan deze historische cijfers is de vraag of we in een vroeger stadium stieren met een grotere kans op duurzaamheid kunnen opsporen. Daarom heb ik een vergelijking gemaakt van de vererving van de tien topstieren met gemiddeld 12 promille, de middengroep met gemiddeld 4,4 promille en de matig presterende stieren met minder dan 1 promille.

Wie tabel 2 bestudeert, ziet de terechte selectie op uiers en benen bij een gemiddelde hoogtemaat. Het verschil in vruchtbaarheid is minder bepalend dan laatrijphed en celgetal. Opvallend is ook dat alle tien topstieren een verbeterd celgetal van de eerste naar de derde lactatie laten zien met een gemiddelde van +2,5. Daarentegen tonen zeven van de tien slecht scorende stieren een teruggang in celgetal, samen zelfs gemiddeld -1,6.

Een voorzichtige conclusie zou zijn dat wanneer er in een zo vroeg mogelijk stadium naar de ware duurzaamheidsvererfers wordt gezocht, naast benen en uiers vooral laatrijphed, celgetal en zeker de celgetalverandering moeten worden meegenomen. Deze laatste kenmerken zijn immers betrouwbaar bekend na de derde lactatie. |

Jack van Messel, vleeshandelaar:

'Wie vegetarisch is en melk drinkt, heeft onvoorstelbaar veel dierenleed op z'n geweten.' (NRC)

Piet Boer, voorzitter FrieslandCampina:

'De productie van meer vet doet een grote aanslag op het lichaam van de koe. Extra eiwit is juist veel gemakkelijker te produceren. Vanuit een oogpunt van dierenwelzijn is dat juist helemaal niet verkeerdt.' (Bv)

Kees Romijn, voorzitter vakgroep Melkveehouderij LTO:

'Als je wilt dat koeien langer meegaan, dan moet je iets doen aan problemen met de klauw- en uiergezondheid. Want dat zijn de belangrijkste redenen voor gedwongen afvoer.' (Bw)

Geert Kuiper, melkveehouder en assistent-schaatstrainer:

'Als er wat aan Sven Kramer mankeert, zie ik het meteen. Het is eigenlijk net als thuis op de boerderij. Als ik tussen de koeien loop, zie ik ook op slag wanneer er iets mis is.' (LC)

Johan Gast, melkveehouder te Sibculo:

'Ik ga ervan uit in mijn eentje een miljoen liter te kunnen melken. Meer wil ik niet, want dan ben ik aangewezen op personeel. En 9000 liter melk per koe vind ik voldoende. Gezonde koeien vind ik belangrijker dan de laatste liters melken.' (Vr)

Ankie Wijnen, melkveehouder te Asten-Heusden:

'Als ik op mijn knieën bij een kalf zit dat slecht drinkt en alle mogelijke moeite doe om er wat melk in te krijgen, weet ik toch zeker dat we niet met massaproductie bezig zijn. Ik ben trots op onze sector en iedereen mag komen kijken hoe onze melk geproduceerd wordt.' (NO)

Max van Tilburg, secretaris Blaarkopstichting:

'Zeker voor veehouders die niet streven naar een maximale, maar een optimale productie biedt de blaarkop mooie mogelijkheden. Er is niet een ras zaligmakend, maar de praktijk wijst uit dat de blaarkop het verdient een rol te spelen in het rijtje rassen die passen om mee te kruisen.' (dB)

Peter Aalberts, melkveehouder te Giethoorn:

'Ik zie graag oude koeien in de afstamming. Bloedlijnen die dat hebben, geven overigens geen garantie op een hoge levensproductie. Geduld is de enige manier om het zeker te weten.' (Mm)

Jack van Messel:

'Als het in Nederland over dierenwelzijn gaat, krijg je het verhaal van een hobbyboer, die zijn koeien gehoord bij elkaar in de wei zet. Dan denk ik als professional: ben ik nou gek? Ze verwonden elkaar en dat doet hartstikke pijn! Om nog maar te zwijgen van de beurse plekken in de dure billen...' (NRC)

Wouter Klootwijk, columnist en tv-maker:

'In de Verenigde Staten is een

ontdekking gedaan. Er wordt al gezegd dat die de aarde gaat redden. Runderen, zo is ginder uitgevonden, kunnen gras eten. Dat wisten de moderne Amerikanen niet. Nooit door Nederland gefietst, die lui, en nooit boven Nederland uit het raampje gekeken.' (LC)

Dirk Endendijk, voorzitter FHRS:

'Vroeger was de boer ervan afhankelijk of de ki wat in een stier zag of niet. Straks weet hij met genomics – voor wat dat waard is – precies wat hij in huis heeft en dan kan hij zo'n stier verkopen aan de hoogste bidder.' (Mm)

Arjen van Veelen, columnist:

'Vroeger was het "Melk is goed voor elk", een vrij boude stelling die gebracht werd zonder een spoortje twijfel. Nu echter krijgen we geen dogma's meer, maar een open vraag: ga je wellicht sneller fietsen van melk? Deze reclame anticipeert op de scepsis van de moderne consument.' (dV)

Peter Aalberts:

'Als een door mij gefokte stier in de fokperiode opnieuw wordt gebruikt, ben ik tevreden. Ik zou graag nog eens een verbeterde versie van Tops of Sunny Boy of een combinatie van die twee willen fokken.' (Mm)

Wouter Boon, reclamestrategie:

'Misschien is melk toch een sprookje. Zouden die kritische geluiden over melkoverschot en boeren die gesteund moeten worden met twee glazen melk per dag, kloppen? Ik ga het steeds meer geloven.' (Af)

Bronnen: NRC Handelsblad (NRC), Boerderij vandaag (Bv), Boerderij weekend (Bw), Leeuwarder Courant (LC), de Voor (Vr), Nieuwe Oogst (NO), de Blaarkopper (dB), Melkveemagazine (Mm), de Volkskrant (dV), Adformatie (Af)